

Фамилия: Шевченко

Имя: Виктория

Отчество: Сергеевна

Учена степень, звание: -

Должность: ассистент кафедры менеджмента городского и регионального развития

Организация: Харьковская национальная академия городского хозяйства

Почтовый адрес: 61204 г. Харьков, пр-т Победы 70, кв. 3

Тел./факс: 067-575-58-93

Наименование доклада: Забезпечення інноваційного розвитку будівельного підприємства на основі усвідомлення специфічних рис галузі

E – mail: viktoriy-SL@yandex.ru

Аннотация: В статье определены специфические особенности строительной отрасли, которые отличают ее от других отраслей материального производства и предоставления услуг. В частности сделан акцент на специфичности строительной продукции как товара. Выявлены особенности инновационной деятельности строительных предприятий. Обозначены приоритетные направления инновационного развития строительной отрасли.

Анотація: В статті визначені специфічні особливості будівельної галузі, які відрізняють її від інших галузей матеріального виробництва та надання послуг. Зокрема зроблено акцент на специфічності будівельної продукції як товару. Виявлені особливості інноваційної діяльності будівельних підприємств. Позначені пріоритетні напрямки інноваційного розвитку будівельної галузі.

Summary: The specific features of a build industry, which distinguish it from other industries of financial production and grant of services, are certain in the article. An accent is in particular done on specificity of build products as to the commodity. Noted features of innovative activity of build enterprises. Priority directions of innovative development a build industry are marked.

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БУДІВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ УСВІДОМЛЕННЯ СПЕЦИФІЧНИХ РИС ГАЛУЗІ

Вступ. Будівельна галузь є однією з найважливіших галузей народного господарства, від якої залежить ефективність функціонування всієї системи господарювання в країні. Важливість цієї галузі для економіки будь-якої країни можна пояснити наступним чином: капітальне будівництво, напевне, як ніяка інша галузь економіки, створює велику кількість робочих місць і споживає продукцію багатьох галузей народного господарства. Значення і роль будівельної галузі визначаються її участю в розширеному відтворенні основних фондів галузей народного господарства країни, вдосконаленні галузевої структури і розміщенні підприємств, залученні у виробництво знов відкритих природних ресурсів, комплексному розвитку економіки країни, економічних районів, реалізації програм в області містобудування, забудови сіл, створенні бази для матеріального і культурного рівня життя народу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням питань розвитку будівельної галузі займався цілий ряд вчених, а саме: З. Гуцайлюк, В. Завгородній, Є. Мних, М. Чумаченько, П. Микитюк, В. Рудницький, А. Гойко, Л. Стрембіцька та інші. Дослідження з питань інноваційного розвитку проводилися такими вченими як П.Т. Бубенко, В.М. Геєць, Г.Я. Гольдштейн, В.П. Семиноженко та іншими провідними вченими. Проте, більшість авторів розглядали дану проблему, не враховуючи специфічні риси будівельної галузі.

Постановка завдання. Метою статті є визначення специфічних особливостей та рис будівельної галузі, які мають безпосередній вплив на будівельні підприємства, що знаходяться на стадії інноваційного розвитку та є інноваційно-орієнтованими у власній діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Економічний ефект від розвитку будівельної галузі полягає у мультиплікаційному ефекті коштів, вкладених у будівництво. Адже з розвитком будівельної галузі будуть розвиватися:

виробництво будівельних матеріалів і відповідного обладнання, машинобудівна галузь, металургія і металообробка, нафто-хімія, виробництво скла, деревообробна промисловість, транспорт, енергетика тощо. У зв'язку з тим, що відносини в будівельній галузі постійно змінюються та розвиваються, перелік суб'єктів будівництва є мінливим. Будівництво носить сітьовий характер, обумовлений множинністю взаємозв'язків суб'єктів (проектних, комерційних, технологічних, державних і ін.). Законодавство в сфері будівельної галузі не дає чіткого визначення та описання переліку суб'єктів будівництва, їх ієрархію, та визначення. Але можна виділити основних суб'єктів, які приймають участь безпосередньо в процесі будівництва (рис. 1).

Рис. 1. Процес взаємодії основних суб'єктів будівництва

Процес взаємодії відбувається наступним чином: в першу чергу девелопер розробляє для інвестора ідею, технічні характеристики та бізнес-план об'єкта будівництва. В свою чергу інвестор укладає агентську угоду з дистриб'ютором об'єкту – ріелтором, доручаючи йому збутову функцію; ріелтер здійснює продаж чи здає площі в оренду споживачеві. При цьому інвестор заключає угоду з підприємствами (наприклад, житлово-експлуатаційними ділянками), які забезпечують функціонування об'єкта у відповідності з його призначенням, а вони, в свою чергу заключають домовленості із споживачами з приводу експлуатації та функціонального призначення об'єкта будівництва.

Наступним кроком інвестор укладає угоду із замовником (забудовником), який бере на себе відповідальність за придбання ділянки, оформлення документів в органах державної та виконавчої влади, оформлення права власності, та безпосередній процес будівництва чи оздоблювальних робіт.

На початку процесу будівництва забудовник звертається до проектувальних організацій, котрі здійснюють розробку архітектурно-будівельної документації.

В процесі будівництва забудовник підбирає будівельних підрядників, які складаються з генпідрядника, головного підрядника та субпідрядних підприємств.

Далі відбувається процес добору постачальників будівельних матеріалів та конструкцій, обираються підприємства, котрі надають в оренду будівельні машини та механізми, які необхідні для реалізації будівельного проекту. Всі процеси та якість й безпосередні відносини суб'єктів будівництва контролюють саморегульовані організації, які приймають на себе відповідні ризики.

Виходячи з вищесказаного, можна зробити висновок, що будівництво – це складний процес, що включає в себе багатьох учасників та виконавців. Велика кількість учасників будівництва, яка обумовлює складність кінцевого продукту – це одна з специфічних особливостей галузі – комплексність і складність товару, що пропонується споживачам.

Аналіз різноманітних джерел дозволяє стверджувати, що будівництво володіє й іншими специфічними рисами, які відрізняють його від інших галузей

матеріального виробництва (рис. 2).

Рис. 2. Специфічні особливості будівельної галузі

Специфіка будівельної галузі обумовлює специфічність товару та послуг, котрі вона виробляє. Товар (послуга) – все, що може задовольнити потребу або

потребу і пропонується ринку з метою залучення уваги, придбання, використання або вжитку. Це можуть бути фізичні об'єкти, особи, місця, організації, ідеї [1]. Продукція будівництва не має однозначного визначення. Основні види, особливості та просування будівельної продукції представлені на рис. 3.

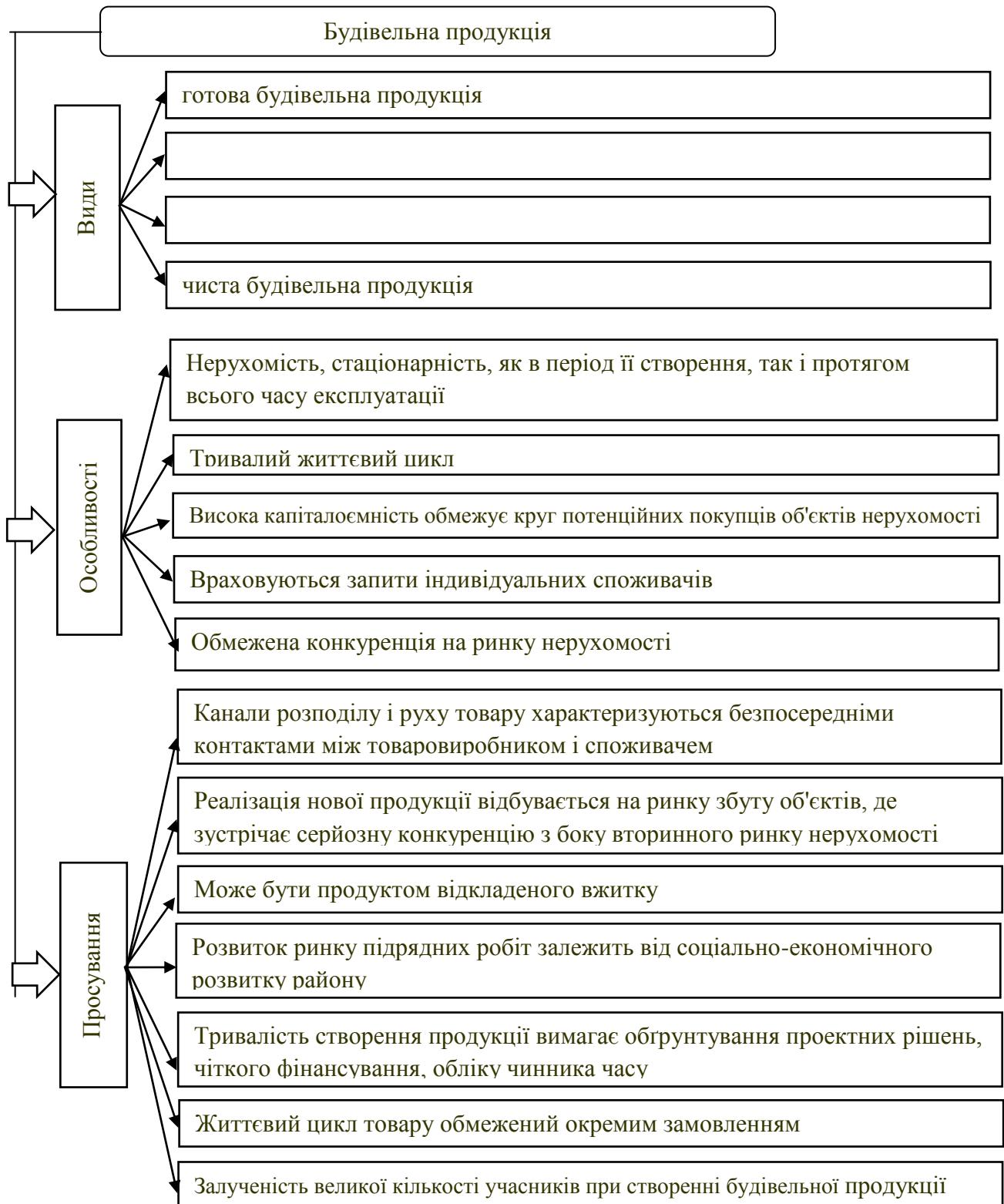

Рис. 3. Специфічність будівельної продукції як товару

Таким чином, будівельна продукція в системі маркетингу може

розглядатися як товар за задумом його вмісту (проект), товар в реальному виконанні (готовий об'єкт), товар у вигляді будівельних послуг підрядчика і, нарешті, товар у супроводі. У цьому полягає одна з принципових відмінностей будівельної продукції як товару в порівнянні зі всіма видами товарів масового або серійного виробництва, які з'являються на ринку у вигляді продукції або її супроводу в період експлуатації. Завдяки впровадженню новітніх технологій, інформації можна говорити про розвиток не тільки продукції, а і всієї будівельної галузі. Цей процес є важливим для будь-якої галузі.

Поняття «розвиток» можна визначити як зміну процесу або явища від простішого до складнішого. Існує багато визначень розвитку підприємства. Але для визначення поняття «розвиток» стосовно будівельної галузі можливо використовувати визначення розвитку щодо економіко-виробничої системи: Розвиток представляє собою процес переходу системи у новий якісний стан за рахунок нагромадження кількісного потенціалу, зміни та ускладнення структури і складу, наслідком чого є зростання її здатності чинити опір впливу факторів зовнішнього середовища та підвищення ефективності функціонування [2].

Одним з важливіших факторів розвитку підприємства є інноваційна діяльність. Саме вона може дати підприємству підвищення та розвиток виробництва при досягненні довгострокових цілей.

Розвиток ринкових відносин, приватизація державної власності, скорочення об'ємів виробництва і конверсія істотно змінили механізм управління науково-технічним прогресом, вплинули на темпи і характер інноваційної діяльності як основи економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності будівельних підприємств та організацій.

Багато праць зарубіжних та вітчизняних вчених присвячено інноваціям та інноваційному розвитку. Зокрема, це наукові праці, в яких поняття «інновація» розглядалося з позиції змін, процесу та результату, Й.Шумпетера, М. Хучека, Б. Санто, О.І. Амоши, Ю.М. Бажала, Л.М. Борщ, М.П. Денисенка, А.П. Гайдуцького, А.С. Гальчинського, С.В. Герасимова, Н.В. Краснокутської, Н.Б.

Кирич, І.І. Лукінова, А.А. Пересади, Я.В. Риженка, О.М. Собко, Р.А. Фатхутдінова, В.Г. Федоренко, Л.І. Федулової та ін.

Так, Й. Шумпетер [4] визначав інновації як зміни технології та управління, нові комбінації щодо техніки і технології.

З точки зору предмету застосування інновації класифікуються наступним чином (рис. 4).

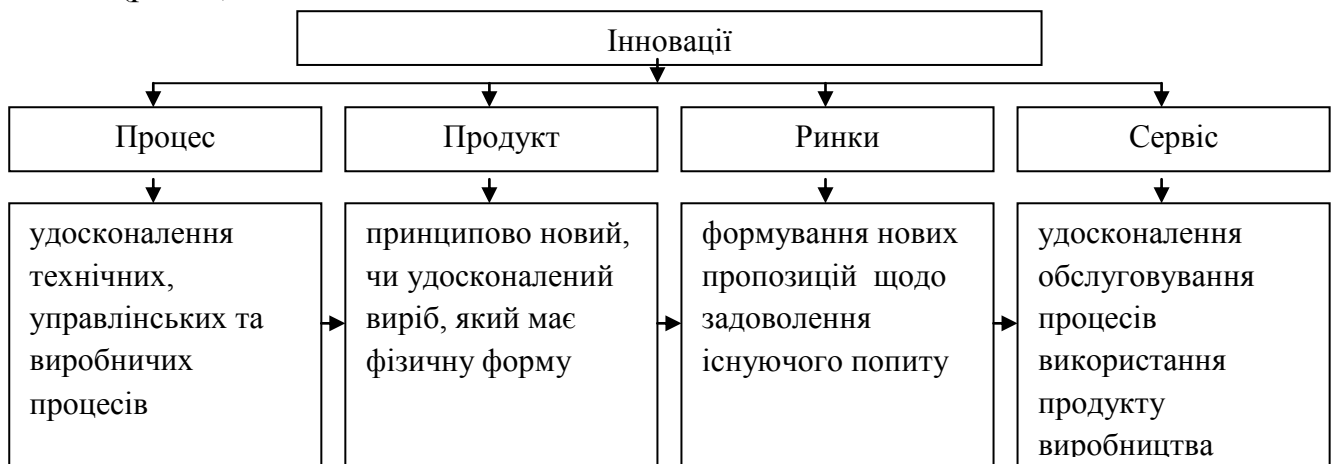

Рис. 4. Класифікація інновацій як предмету застосування

Як видно з рис. 4, всі інновації тісно пов'язані між собою і мають можливість переходити одна в одну. Без цієї взаємодії неможливий процес інноваційної діяльності підприємства.

Інноваційна діяльність у будівництві є найважливішим фактором підвищення ефективності виробництва в умовах ринку. Вона забезпечує постійне оновлення і поліпшення вживаних технологій і випуск будівельної продукції та виконання будівельно-монтажних робіт, реалізацію наукових досягнень та винаходів, є основною умовою подолання галузевої кризи і забезпечення економічного зростання.

Слід зазначити, що інноваційна діяльність у будівництві позначена низкою специфічних особливостей:

– інновації посідають особливе місце в будівельному виробництві, будучи базовим чинником економічної динаміки, сполучною ланкою між результатами наукових досліджень будівництва, що постійно оновлюється;

– інноваційний цикл (період від завершення дослідницького процесу до

реалізації у будівництві) відрізняється тривалістю (1-5 років) і високим ступенем ризику [3].

Для ефективного впровадження інновацій в будівельну галузь слід визначити пріоритетні напрямки інноваційного розвитку (рис. 5).

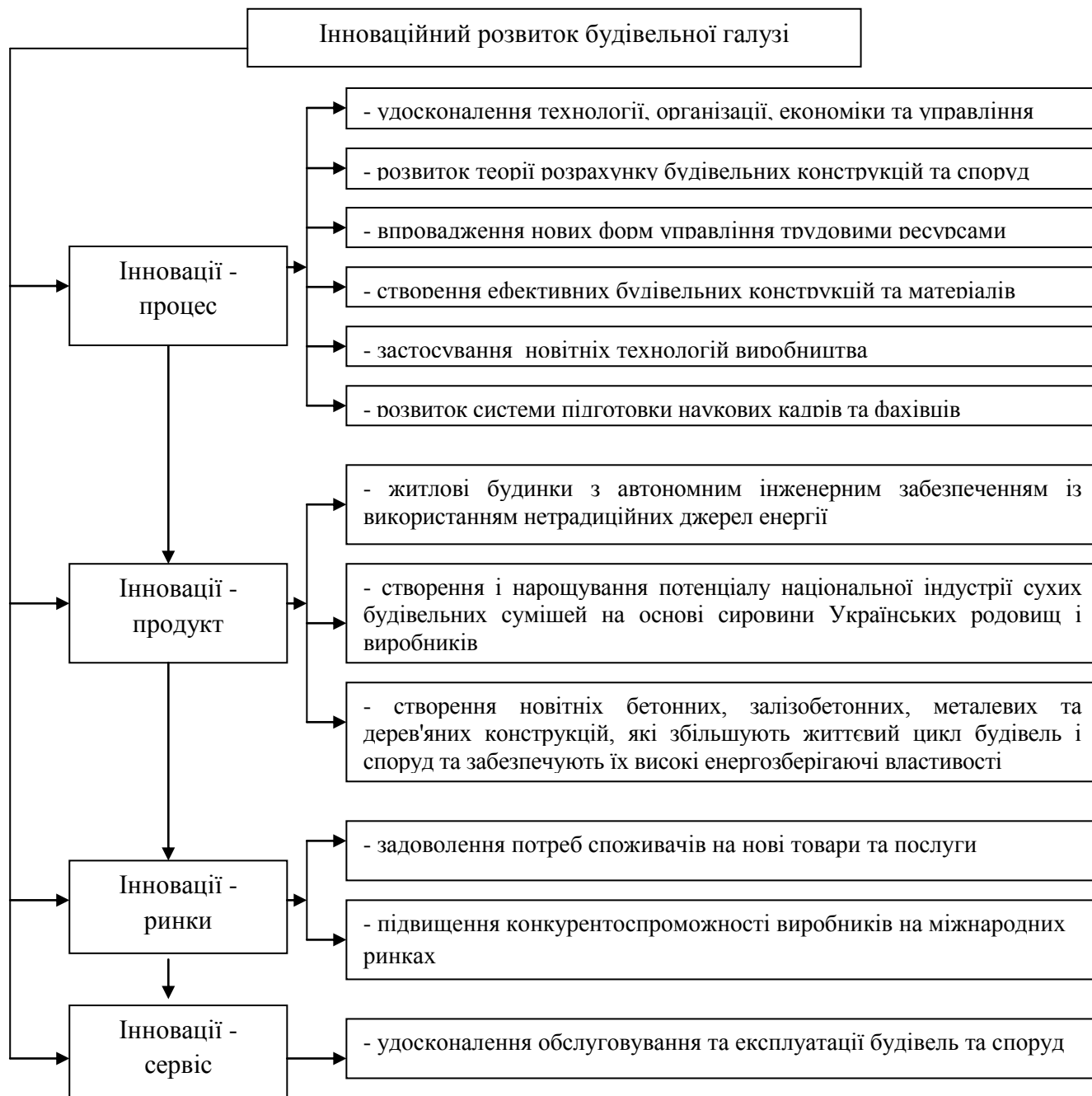

Рис.5. Пріоритетні напрямки інноваційної діяльності будівельної галузі України

Впровадження новітніх технологій, активізація інноваційної діяльності призведе до економічного зростання не тільки будівельної галузі, але й держави в цілому. Для вирішення вищенаведених проблем необхідно, перш за все, дослідити, як саме здійснюється фінансове забезпечення інноваційної

діяльності будівельних підприємств. Окрім власних коштів та коштів державного бюджету підприємствам слід знаходити принципово нові джерела фінансування.

Впровадження інновацій неможливе без використання висококваліфікованого персоналу, здатного адаптуватись до нових умов праці та бажаючого постійно самовдосконалюватись та отримувати нові знання.

Важливість інноваційної діяльності визначається переважно тим, що постійний розвиток науки і техніки зумовлює швидке «старіння» методів, техніки та технології виробництва, продукції та її якісно-технічних характеристик, і вони потребують повсякчасного удосконалення. Все це обумовлює потребу будівельної галузі України до впровадження інновацій. При цьому слід використовувати не лише технічні інновації, а ще велике значення для функціонування підприємства мають інновації в управлінні, зокрема, персоналом.

Висновки: Складність і різноманіття виробництва продукції будівельної галузі охоплює різні об'єкти - від однородинних житлових будинків до великих промислових підприємств і інженерних споруд. Технологія будівельних робіт постійно удосконалюється, з'являються нові будівельні матеріали та технології що призводять до поліпшення та прискорення процесу будівництва та оздоблювальних робіт. Все це обумовлює потребу в інноваційних змінах, впровадження яких призведе до поліпшення економічного стану як окремих будівельних підприємств, так і будівельної галузі України в цілому.

Література:

1. Гусева М.Н. Маркетинг в строительстве. Учебное пособие. / М.Н. Гусева, И.З. Коготкова. - М.: Книжный мир, 2011. - 320 с.
2. Забродский В. А. Развитие крупномасштабных экономико-производственных систем / В.А. Забродский, Н.А. Кизим. – Харьков: Бизнес-Информ, 2000. – 72 с.
3. Микитюк П.П. Аналіз інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств : монографія /П.П. Микитюк. – Тернопіль : ТНЕУ, 2009. – С. 7-53.
4. Шумпетер Й. А. Теория экономического развития (Исследование предпринимательской прибыли, капитала и цикла конъюнктуры) : Пер. с нем. / Й. А. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 453 с.